

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра теоретичної і прикладної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
Михайлишин Г.Й.

“ _____ ” _____ 20 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Івано-Франківськ – 2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» для студентів, які навчаються за освітньою програмою Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" для здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. - 2020 р. - 22 с.

Розробник:

Ємець Ольга Іванівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної і прикладної економіки

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки

_____ (Пилипів Н.І.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 2020 року

Схвалено Науково-методичною радою економічного факультету.

Протокол від “27” серпня 2020 року № 1

“ _____ ” _____ 2020 р.
Голова _____ (Гнатюк Т.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>6</u>	Галузь знань 07 "Управління та адміністрування" Спеціальність 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"	Нормативна 1.2. Цикл професійної підготовки 1.2.1. Теоретична підготовка	
Модулів – <u>2</u>	Освітньо-професійна програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Рік підготовки:	
Змістових модулів – <u>3</u>		2-й	2-й
Індивідуальне завдання презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – <u>180</u>		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 12 год., з них: аудиторних – 4 год., самостійної роботи студента – 8 год.	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	Лекції	
		30 год.	10 год.
		Практичні, семінарські	
		30 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		110 год.	152 год.
Індивідуальні завдання: 10 год.			
Вид контролю: <u>3 семестр – екзамен</u>			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 60 / 120

для заочної форми навчання – 18 / 152

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни “Економіка підприємства” є формування здатностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні і підприємств.

Економіка підприємства – це наука, що вивчає і розкриває соціально-економічний і адміністративно-господарський механізм процесу створення необхідних людям матеріально-речових благ на рівні підприємства.

Предмет економіки підприємства – вивчення механізмів діяльності та управління внутрішніми ресурсами підприємства, функціонування підприємницьких структур в умовах конкурентного середовища, фінансово-економічних результатів та ефективності діяльності підприємства.

Об’єкт дослідження економіки підприємства – виробничі відносини й економічні закони та закономірності, що виникають і діють лише в окремих підприємствах і враховують особливості виробництва конкретного підприємства.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Економіка підприємства” є вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами.

1.3. **Цілі** навчальної дисципліни згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Студент повинен знати:

Правові основи функціонування підприємства як суб’єкта господарювання.

Класифікацію підприємств та їх об’єднань.

Методи і принципи управління підприємством. Організаційні структури управління.

Класифікація ресурсів підприємства, джерела їх формування, оцінювати ефективність їх функціонування та розробляти напрямки підвищення ефективності використання.

Визначення і оцінку результатів діяльності підприємства.

Методи і систему планування на підприємстві.

Студент повинен уміти:

Оцінювати ефективність використання окремих видів ресурсів.

Аналізувати ефективність роботи підприємства.

Проводити оцінку впливу чинників зовнішнього середовища на діяльність підприємства.

Студент повинен мати навички:

Розв’язання економічних ситуацій.

Аналізу процесу формування і ефективності використання економічних ресурсів підприємства.

Прийняття рішень та надання пропозицій щодо рівня підвищення ефективності діяльності підприємства.

Після вивчення початкової дисципліни студент повинен оволодіти такими **комунікаціями:**

здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують;

здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію.

Вивчаючи навчальну дисципліну студент набуває **автономності та відповідальності**, що проявляється у такому:

здатність управління комплексними діями;

здатність подавати результати виконаних самостійно або у складі колективу досліджень щодо аналізованих економічних явищ та процесів у формі розв’язаної задачі, презентації;

здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності.

Перелік програмових компетентностей та результатів навчання, які повинні бути сформовані у студентів в процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність

ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

Результати навчання:

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

ПРН 7. Демонструвати підприємливість в різних напрямках професійної діяльності та брати відповідальність за результати.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових **модулів**:

Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання.

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

Змістовий модуль 3. Організація та забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є попередні навчальні дисципліни: «Мікроекономіка», «Економіка соціально-трудова відносин у ПТБД», «Статистика».

Постреквізити. Дисципліни, які будуть використовувати результати навчання даного курсу: «Організація виробництва», «Інвестування», «Економіка малого та середнього бізнесу».

3. Програма навчальної дисципліни**Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання.****Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва**

Підприємство як організаційно виокремлена та економічно самостійна первинна ланка виробничої сфери економіки. Місія, цілі та напрямки діяльності підприємства. Нормативно-правова база функціонування підприємств і організацій. Статут підприємства. Теорії підприємств та їх характеристика. Характеристика сучасної і майбутньої моделі управління підприємствами. Сутність підприємництва та його роль в економіці країни. Принципи здійснення, форми та моделі підприємницької діяльності. Типологія підприємництва. Характеристика основних типів підприємницької діяльності. Форми співробітництва партнерів у бізнесі. Підприємницькі договори та їх характеристика. Державна реєстрація і порядок ліквідації суб'єктів підприємництва. Форми міжнародної підприємницької діяльності.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

Сутність і призначення поділу підприємств на види. Характеристика організаційно-правових форм підприємств. Класифікація підприємств за видами економічної діяльності та розмірами. Типологія промислових підприємств за ознаками техніко-економічної структури.

Класифікація підприємств за просторово-структурними ознаками. Об'єднання підприємств та асоційовані підприємства .

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

Поняття ринкової системи, її структура та функції. Сутнісна характеристика зовнішнього середовища підприємства. Елементи мікросередовища та їх вплив на діяльність підприємства. Класифікація та характеристика основних компонентів макросередовища.

Тема 4. Структура та управління підприємством

Структура підприємства: її види та чинники впливу. Поняття та об'єктивна необхідність управління суб'єктами господарювання. Система управління: сутність, принципи та функції. Змістова характеристика методів управління діяльністю підприємства та організаційні форми їх реалізації. Принципи та етапи формування організаційної структури управління підприємством. Характеристика організаційних структур управління. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.

Тема 5. Ринок і продукція

Поняття продукції підприємства, її склад, види і показники. Економічне обґрунтування виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми підприємства. Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Маркетингова діяльність та її вплив на формування програми випуску продукції.

Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства

Тема 6. Планування діяльності підприємства

Сутність державного регулювання економіки і форми його здійснення. Характеристика засобів регулювання господарської діяльності підприємства. Прогнозування розвитку суб'єктів господарювання: сутність, види і методи. Сутність планування, його види та принципи здійснення. Характеристика методів планування. Стратегічне планування, його особливості та роль у діяльності підприємств. Характеристика тактичного та оперативного – календарного планування. Бізнес-планування: функції, зміст та особливості здійснення.

Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

Сутнісна характеристика персоналу підприємства. Склад, структура і класифікація персоналу. Система показників для оцінки чисельності, стану і руху робочої сили на підприємстві. Розрахунок планової чисельності робітників на підприємстві. Обґрунтування планової чисельності інших груп персоналу. Кадрова політика підприємства: елементи та напрями розробки.

Продуктивність праці персоналу: сутність і методи вимірювання. Характеристика показників виробітку і трудомісткості. Чинники зростання продуктивності праці. Методи планування продуктивності праці.

Сутність мотивації праці, її елементи, види і методи. Заробітна плата: сутність, види і склад. Форми та системи оплати праці, критерії їх вибору і застосування на підприємстві. Доплати та надбавки до заробітної плати. Організація преміювання персоналу підприємства. Сучасні системи оплати праці.

Тема 8. Капітал підприємства

Економічна сутність та класифікація основних засобів. Види вартісної оцінки основних засобів. Показники стану та руху основних засобів. Знос основних засобів: види, показники і способи усунення. Амортизація основних засобів та методи її нарахування. Показники оцінки використання основних засобів

Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів підприємства.

Нематеріальні ресурси: поняття, види, вплив на конкурентоспроможність продукції. Об'єкти інтелектуальної власності: їх види та специфічні особливості використання. Поняття, охорона та реалізація права власності на нематеріальні активи підприємства. Вартісна оцінка нематеріальних активів: види і методи розрахунку.

Місце оборотних коштів у фінансових ресурсах підприємства. Складові елементи та структура оборотних коштів. Методи нормування оборотних коштів. Нормативи оборотних коштів. Показники ефективності використання оборотних коштів. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

Тема 9. Інвестиції

Сутнісна характеристика інвестицій, їх класифікація і структура. Основні поняття інвестиційної діяльності, її об'єкти та суб'єкти. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) простими методами. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень) складними методами, з урахуванням фактора часу. Оцінка ефективності фінансових інвестицій. Регулювання та ефективність залучення іноземних інвестицій в Україну.

Тема 10. Інноваційна діяльність

Поняття та загальна характеристика інноваційних процесів. Класифікація інноваційних процесів за різними ознаками. Науково-технічний прогрес, його форми та напрями прояву. Загальна характеристика, об'єкти, напрями і тенденції розвитку організаційного прогресу. Особливості оцінки економічної ефективності технічних інновацій, організаційних нововведень.

Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства

Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Формування виробничої потужності підприємства та методичні принципи її розрахунку. Форми технічного розвитку та їх значення для вдосконалення техніко-технологічної бази підприємства. Система показників оцінки технічного рівня виробництва. Напрями покращення використання виробничої потужності підприємства.

Змістовий модуль 3. Організація та забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Тема 12. Витрати на виробництво і реалізацію продукції

Поняття витрат підприємства, їх класифікація і значення у його господарській діяльності. Собівартість продукції, її види, показники. Методи калькулювання собівартості продукції. Характеристика чинників, що впливають на собівартість продукції. Сутність ціни, її функції. Класифікація цін. Елементний склад ціни у різних сферах економіки. Методи ціноутворення на продукцію підприємства.

Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Сутнісна характеристика доходів підприємства та джерел їх утворення. Сутність фінансово-економічного результату діяльності підприємства. Класифікація фінансових результатів. Порядок утворення чистого прибутку підприємства згідно з чинним законодавством. Джерела формування та структура використання прибутку підприємства. Система показників рентабельності та методика їх визначення. Фінансовий стан підприємства та показники його оцінки. Ефективність як економічна категорія. Види та класифікація

ефективності господарської діяльності. Вимірювання, фактори та завдання росту соціально-економічної ефективності господарської діяльності.

Тема 14. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація

Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств. Основні риси підприємства майбутнього та їх характеристика. Мережеподібні підприємства, особливості їх виникнення та функціонування. Віртуальні підприємства, переваги і недоліки їх діяльності. Інші різновиди нових організаційних форм підприємств.

Сутність трансформації, її види і напрями. Форми трансформації діяльності підприємства та їх характеристика. Необхідність і сутність реструктуризації підприємств в умовах структурної перебудови економіки. Класифікація видів реструктуризації. Характеристика процесу реструктуризації об'єктів господарювання. Ефективність реструктуризації суб'єктів господарювання.

Санация господарських суб'єктів: цілі, механізм, державна політика. Техніко-економічне обґрунтування санації підприємства.

Тема 15. Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства

Сутність економічної безпеки підприємства та характеристика її видів за типами суб'єктів, сферами життєдіяльності та конкретними предметами. Методологічні підходи до оцінки рівня економічної безпеки суб'єктів господарювання. Зовнішні та внутрішні фактори, що можуть призвести до кризового стану підприємства. Основні складові концепції безпеки діяльності підприємства. Положення про службу безпеки підприємства. Завдання і послідовність обґрунтування стратегії економічної безпеки підприємства.

Необхідні заходи і ресурси для реалізації стратегії економічної безпеки підприємства. Зміст національної програми антикризового господарювання.

Сутність, причини та ознаки банкрутства підприємств (організацій). Етапи та процедура порушення справи про банкрутство. Методичні основи визначення імовірності банкрутства суб'єкта господарювання. Порядок і наслідки ліквідації збанкрутілих підприємств (організацій).

4. Структура навчальної дисципліни

Тема	кількість год.						
	Усього	Денна форма навчання			Заочна форма навчання		
		лекції	практичні заняття	самостійна робота	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Підприємство у сучасній системі господарювання.							
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	8	2	2	4			8
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	8	2	2	4			8
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	8	2	2	4			8
Тема 4. Структура та управління підприємством	8	2	2	4	2		6
Тема 5. Ринок і продукція	8	2	2	4			8
Змістовий модуль 2. Ресурсне забезпечення діяльності підприємства							
Тема 6. Планування діяльності підприємства	8	2	2	4			8
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	16	2	2	12	2	2	12
Тема 8. Капітал підприємства	14	2	2	10	2	2	10
Тема 9. Інвестиції	14	2	2	10			14
Тема 10. Інноваційна діяльність	14	2	2	10			14
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	14	2	2	10	2		12
Змістовий модуль 3. Організація та забезпечення ефективного розвитку підприємства.							
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	14	2	2	10		2	12
Тема 13. Фінансово-	16	2	2	12	2	2	12

економічні результати діяльності підприємства							
Тема 14. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	12	2	2	8			12
Тема 15. Економічна безпека та антикризова діяльність.	6	2	2	2			6
Індивідуальне завдання	10			10			10
Усього годин	180	30	30	120	10	8	162

5. Зміст лекційного матеріалу

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	2
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	2
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	2
Тема 4. Структура та управління підприємством	2
Тема 5. Ринок і продукція	2
Тема 6. Планування діяльності підприємства	2
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
Тема 8. Капітал підприємства	2
Тема 9. Інвестиції	2
Тема 10. Інноваційна діяльність	2
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	2
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
Тема 14. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	2
Тема 15. Економічна безпека та антикризова діяльність.	2
Разом	30

Заочна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Тема 4. Структура та управління підприємством	2
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
Тема 8. Капітал підприємства	2
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	2
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
Разом	10

6. Темы практичних занять

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	2
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	2
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	2
Тема 4. Структура та управління підприємством	2
Тема 5. Ринок і продукція	2
Тема 6. Планування діяльності підприємства	2
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
Тема 8. Капітал підприємства	2
Тема 9. Інвестиції	2
Тема 10. Інноваційна діяльність	2
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	2
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
Тема 14. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	2
Тема 15. Економічна безпека та антикризова діяльність.	2
Разом	30

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
Тема 8. Капітал підприємства	2
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
Разом	8

7. Самостійна робота

Денна форма навчання (ДФН)

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	4
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	4
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	4
Тема 4. Структура та управління підприємством	4
Тема 5. Ринок і продукція	4
Тема 6. Планування діяльності підприємства	4
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	12
Тема 8. Капітал підприємства	10
Тема 9. Інвестиції	10
Тема 10. Інноваційна діяльність	10
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	10
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	10
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	12
Тема 14. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	8
Тема 15. Економічна безпека та антикризова діяльність.	2
Індивідуальне завдання	10
Разом	120

Заочна форма навчання (ЗФН)

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Теорії підприємств і основи підприємництва	8
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	8
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	8
Тема 4. Структура та управління підприємством	6
Тема 5. Ринок і продукція	8
Тема 6. Планування діяльності підприємства	8
Тема 7. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	12
Тема 8. Капітал підприємства	10
Тема 9. Інвестиції	14
Тема 10. Інноваційна діяльність	14
Тема 11. Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	12
Тема 12. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	12
Тема 13. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	12
Тема 14. Розвиток підприємств: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	12
Тема 15. Економічна безпека та антикризова діяльність.	6
Індивідуальне завдання	10
Разом	162

8. Індивідуальні завдання

Вивчення дисципліни передбачає обов'язкове виконання індивідуального завдання – “Техніко-економічні показники підприємства”.

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді презентації до 5 слайдів з вказанням назви суб'єкта господарювання, шифру групи та прізвища виконавця. Студент бере за основу реальне підприємство на якому працює він, його батьки, родичі чи знайомі; або яке розміщено за місцем проживання.

Вихідними даними є загальні характеристики підприємства, характер виробничої діяльності, асортимент продукції, що випускається, ринкові позиції.

Оформляють індивідуальне завдання у вигляді презентації Power Point (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).

Максимальна оцінка за індивідуальне завдання становить 10 балів.

За допомогою інформації одержаної з сайту Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України або Stock market infrastructure development agency of Ukraine АРІФРУ = SMIDA <http://smida.gov.ua/db/emitent/search> чи YouControl <https://youcontrol.com.ua/> за звітними даними необхідно послідовно виконати завдання, заповнюючи таблиці та надаючи логічне пояснення до кожної.

Бали	Умови отримання балів
10 балів	Теоретичні запитання розкриті повністю, з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу, законодавчих актів та нормативних документів. При виконанні практичної частини застосовує системні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Висновки до завдань аргументовані та обґрунтовані.
9 балів	Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з програмним матеріалом дисципліни. При виконанні практичного завдання застосовує глибокі знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконується в цілому правильно в повному обсязі. При виконанні практичного завдання студент припускається окремих неточностей.
8 балів	Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з матеріалом дисципліни. При виконанні практичного завдання студент ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практична частина виконується в цілому правильно, при виконанні студент припускається окремих несуттєвих помилок.
7 балів	Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено з незначними погрішностями або без узагальнень. При виконанні практичної частини застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконуються в цілому правильно, при його виконанні студент припускається несуттєвих помилок.
6 балів	Теоретичні запитання розкриті повністю, проте при викладенні програмного матеріалу допущено незначні помилки. При виконанні практичної частини застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконується в цілому правильно. При його виконанні студент припускається несуттєвих помилок.
5 балів.	Теоретичні запитання розкриті неповно, допущено суттєві погрішності, які впливають на зміст відповіді. При виконанні практичного завдання без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускається значних помилок.
4 бали	Теоретичні запитання розкриті неповно, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал,

	припускається значної кількості помилок, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій.
3 бали	Теоретичні запитання розкриті неповно або зовсім не розкрито. При виконанні практичного завдання припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні.
2 бали	Студент виконати практичне завдання не може, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій, виявляє здатність викласти думку на елементарному рівні. Теоретичні запитання не розкриті.
1 бал	Студент виконати практичне завдання не може, стикається зі значними труднощами при аналізі та трактуванні ситуацій. Теоретичні запитання не розкриті.

9. Контрольні роботи

Передбачено дві контрольні роботи, які виконуються під час практичних занять (оцінки 2, 3, 4, 5). В умовах змішаного, дистанційного чи заочного навчання виконуються вдома (надсилається викладачу на електронну пошту), а на занятті відбувається їх захист.

Контрольна робота № 1 проводиться на практичному занятті 7 за темою Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці у вигляді розв'язування задач за допомогою програми Excel.

Контрольна робота № 2 проводиться на практичному занятті 13 за темою Фінансово-економічні результати діяльності підприємства у вигляді розв'язування задач за допомогою програми Excel.

10. Програмові вимоги з дисципліни

І. Перелік теоретичних питань

1. Мета і напрямки діяльності підприємства.
2. Види підприємств.
3. Виробнича та загальна структура управління підприємством.
4. Зовнішнє середовище господарювання.
5. Моделі підприємництва.
6. Поняття про робочу силу підприємства. Показники чисельності працівників на підприємстві.
7. Вимірювання затрат праці. Баланс робочого часу.
8. Методика визначення продуктивності праці.
9. Шляхи підвищення продуктивності праці.
10. Форми і системи оплати праці.
11. Визначення активів підприємства.
12. Економічна сутність основних засобів підприємства, їх класифікація.
13. Облік та оцінка основних засобів підприємств з різними формами власності.
14. Амортизація основних засобів. Порядок нарахування і використання амортизаційних відрахувань.
15. Ремонт основних засобів та його економічне значення.
16. Показники оснащеності підприємства основними засобами.
17. Показники руху основних засобів.
18. Показники використання основних засобів на підприємстві.
19. Нематеріальні ресурси: поняття та види.
20. Поняття нематеріальних активів.
21. Оцінка вартості та амортизація нематеріальних активів.
22. Поняття про оборотні активи, оборотні фонди та фонди обігу.
23. Склад та класифікація оборотних засобів підприємства.

24. Нормування оборотних засобів на підприємстві.
25. Джерела утворення оборотних засобів на підприємстві.
26. Показники ефективності використання оборотних засобів.
27. Поняття про інвестиції, їх види, характеристика.
28. Склад і структура капітальних вкладень (виробничих інвестицій).
29. Оцінка економічної ефективності виробничих інвестицій в ринкових умовах.
30. Поняття, характеристика та види інноваційних процесів.
31. Методологічні засади визначення ефективності технічних нововведень.
32. Особливості оцінки ефективності організаційних нововведень.
33. Формування та використання виробничої потужності підприємства.
34. Організація виробничих процесів.
35. Організаційні типи виробництва.
36. Суспільні форми організації виробництва.
37. Система технічного обслуговування підприємства.
38. Прогнозування розвитку підприємств.
39. Принципи і методи планування.
40. Стратегічне планування розвитку підприємства.
41. Тактичне та оперативне планування.
42. Бізнес-планування сутність, призначення, структура.
43. Формування програми випуску продукції.
44. Матеріально-технічне забезпечення виробництва.
45. Якість та конкурентоспроможність продукції.
46. Кошторис виробництва.
47. Групування витрат виробництва за статтями калькуляції.
48. Собівартість різних видів продукції.
49. Управління витратами на підприємстві.
50. Шляхи зниження витрат виробництва.
51. Методи встановлення цін на продукцію підприємства.
52. Поняття про основні результати виробничо-господарської і комерційної діяльності підприємства.
53. Види прибутку підприємства.
54. Поняття про рентабельність. Система показників рентабельності.
55. Оцінка фінансового стану підприємства.
56. Характеристика економічної безпеки господарюючого суб'єкта.
57. Рівень економічної безпеки.
58. Сутність і необхідність реструктуризації підприємства.
59. Суть механізму санації.
60. Суть банкрутства і чинники, що його спричиняють.

II. Перелік творчих завдань

1. В чому полягають відмінності між класичною та інноваційна моделями підприємництва?
2. В чому полягають відмінності між підприємством та господарським товариством?
3. В чому полягають відмінності між лінійною та функціональною структурами?
4. В чому полягають відмінності між внутрішнім та зовнішнім середовищем підприємства?
5. В чому полягають відмінності між фінансовими та матеріальними ресурсами?
6. В чому полягають відмінності між диверсифікацією та спеціалізацією?
7. В чому полягають відмінності між нормами та нормативами?
8. В чому полягають відмінності між промислово-виробничим та непромисловим персоналом?
9. В чому полягають відмінності між обліковою та явочною чисельність працівників підприємства?

10. В чому полягають відмінності між професією і кваліфікацією?
11. В чому полягають відмінності між відрядною та погодинною формами оплати праці?
12. В чому полягають відмінності між продуктивністю праці та трудомісткістю продукції?
13. В чому полягають відмінності між фізичним та моральним зносом?
14. В чому полягають відмінності між екстенсивним та інтенсивним шляхами підвищення використання основних засобів?
15. В чому полягають відмінності між оборотними фондами та фондами обігу?
16. В чому полягають відмінності між активною та пасивною частинами основних засобів?
17. В чому полягають відмінності між нематеріальними ресурсами та нематеріальними активами?
18. В чому полягають відмінності між інноваціями і нововведеннями?
19. В чому полягають відмінності між прогнозування розвитку (стану) підприємства та плануванням?
20. В чому полягають відмінності між стратегічним і тактичним плануванням?
21. В чому полягають відмінності між стандартизацією та сертифікацією продукції?
22. В чому полягають відмінності між номенклатурою продукції та асортиментом?
23. В чому полягають відмінності між натуральними та вартісними показниками виміру обсягу продукції?
24. В чому полягають відмінності між кількісними та якісними показниками виробничої програми?
25. В чому полягають відмінності між якістю та конкурентоспроможністю продукції?
26. В чому полягають відмінності між кошторисом та калькуляцією?
27. В чому полягають відмінності між технічною та технологічною складовими бази підприємства?
28. В чому полягають відмінності між виробничою програмою та виробничою потужністю підприємства?
29. В чому полягають відмінності між реструктуризацією підприємства та санацією?
30. В чому полягають відмінності між економічною та фінансовою безпекою?

11. Система поточного та підсумкового контролю результатів навчання

Методи навчання

Проблемний (метод проблемного викладу, частково-пошуковий), дослідницький, евристичний, пояснювально-ілюстративний; евристичний, репродуктивний.

Поточний контроль

Усне опитування на практичних заняттях. Поточні оцінки 2, 3, 4, 5, які можуть отримати під час усних відповідей на практичних заняттях, а також шляхом тестування по окремих темах сумуються і розраховується середнє арифметичне (із заокругленням до десятих). Середній бал за поточний контроль множиться на коефіцієнт 6 і переводиться у 30 бальну шкалу.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Дозволяється вільне відвідування лекцій. Пропуски практичних занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а нб округляється.

Тестування. Студент опрацьовує питання, що призначенні для самостійного вивчення і для контролю за самостійною роботою (КСР) проходить тестування в системі дистанційного навчання (25 тестових питань, дві спроби – кращий результат). Результат відображається у відсотках, максимум 100%, при виставленні в журнал множиться на коефіцієнт 0,1.

Максимальна оцінка за тестування становить 10 балів.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення в університеті <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Перевірка виконання індивідуального завдання (презентації). Вивчення дисципліни передбачає виконання індивідуального завдання – “Техніко-економічні показники підприємства”.

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді презентації до 5 слайдів з вказанням назви суб’єкта господарювання, шифру групи та прізвища виконавця. Студент бере за основу реальне підприємство на якому працює він, його батьки, родичі чи знайомі; або яке розміщено за місцем проживання.

Вихідними даними є загальні характеристики підприємства, характер виробничої діяльності, асортимент продукції, що випускається, ринкові позиції.

Оформляють індивідуальне завдання у вигляді презентації Power Point (захист відбувається на останньому практичному занятті, презентація надсилається викладачу на електронну пошту).

Максимальна оцінка за індивідуальне завдання становить 10 балів.

Умови допуску до підсумкового контролю

Студент повинен набрати не менше 25 балів у сумі за такі види робіт:

Поточний контроль (максимум 30 балів).

Самостійна робота (максимум 10 балів).

Індивідуальне завдання (максимум 10 балів).

Якщо студент набрав менше 25 балів. Дозволяється, як виняток, з дозволу декана економічного факультету за заявою, погодженою з кафедрою теоретичної і прикладної економіки, одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з навчальної дисципліни (відпрацювання пропущених занять, перескладання змістових модулів, виконання індивідуальних завдань тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.

Підсумковий контроль

Підсумковою формою контролю є **Екзамен** (максимум 50 балів) проводиться у комбінованій формі (письмова + усна компоненти).

Структура екзаменаційного білета:

1. Письмова компонента (30 тестових питань у системі дистанційного навчання університету (d-learn.pu.if.ua) (максимум 30 балів).

2. Усна компонента включає одне теоретичне питання (максимум 10 балів) та одне творче завдання (максимум 10 балів).

В умовах карантину ідентифікація здобувача вищої освіти відбувається з використанням програми ZOOM.

Розподіл балів, які отримують студенти

100 бальна – (50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен)

Поточне тестування та самостійна робота			Екзамен (Екзаменаційна робота)	Сума балів з навчальної дисципліни
Модуль 1	Модуль 2			
Поточний контроль	Самостійна робота	Індивідуальне завдання		
Усне опитування, тестування	Тестування (КРС)	Презентація	Тестування	
30 балів	10 балів	10 балів		
50 балів			50 балів	100

Додаткові бали:

- виступ з доповіддю на університетській студентській науковій конференції, участь у турнірах, олімпіадах, студентських конкурсах наукових робіт – 10 балів

Результати неформальної освіти можуть зараховуватись відповідно до Положення про порядок зарахування результатів неформальної освіти в університеті.

Студентам, які мають з навчальної дисципліни оцінку від 1 до 49, були недопущені або не з'явилися на екзамен, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими правилами.

Повторне складання екзаменів допускається не більше двох разів з кожної дисципліни:

один раз викладачеві (**талон №2**) усне опитування відповідно до програмових вимог, другий – комісії (**талон №3**) реалізується виключно у тестовій формі з використанням організаційно-технологічних процесів.

Здобувача вищої освіти, який не ліквідував академічну заборгованість у встановлені терміни без поважної причини, *відраховують* з університету за академічну неуспішність або за його згодою направляють на *повторне вивчення навчальної дисципліни* (планується за рахунок власного часу студента і не фінансується з бюджетних коштів).

Підсумкова оцінка з дисципліни у стобальній шкалі переводиться у національну шкалу та ECTS за такою схемою

Шкала оцінювання для екзамену			
університетська	національна		шкала ECTS (ЄКТС)
90 – 100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-25		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

12. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Тексти лекцій.
3. Презентаційні матеріали до лекцій.
4. Завдання для практичних занять.
5. Завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації з її виконання.
6. Вказівки до виконання контрольних робіт.
7. Тести для поточного контролю знань студентів.
8. Критерії оцінювання знань студентів.
9. Екзаменаційні білети.
10. Наочні матеріали:
 1. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Економіка підприємства» / уклад. О. І. Ємець. 2-ге вид., стер – Івано-Франківськ.: ЛІК, 2019. – 56 с.
 2. Словник термінів і понять з дисципліни «Економіка підприємства» / уклад. О. І. Ємець. 2-ге вид., стер – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2019. – 32 с.

13. Рекомендована література

1. Вігуржинська С. Ю. Економіка підприємства [Текст] : [навч. посіб.] / Вігуржинська С. Ю., Басюркіна Н. Й., Свистун Т. В.; [за ред. С. Ю. Вігуржинської]. – Одеса : Гуляєва В. М. [вид.], 2018. – 115 с.
2. Дмитрієв І. А. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для практ. занять і самост. роботи студентів ВНЗ / Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. ; Харків. нац. автомоб.-дорож. ун-т. – Харків : Бровін О. В., 2018. – 291 с.
3. Економіка підприємства [Текст] : [навч. посіб.] / Вігуржинська С. Ю., Басюркіна Н. Й., Свистун Т. В.; [за ред. С. Ю. Вігуржинської]. - Одеса : Гуляєва В. М. [вид.], 2018. – 115, [1] с.
4. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Л. Л. Лазебник та ін.] ; Держ. фіск. служба України, Ун-т держ. фіск. служби України. - Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2018. – 499 с.
5. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / [Н. М. Колпаченко та ін.]. - Харків : Діса плюс, 2019. - 277 с.
6. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / Нац. ун-т "Києво-Могилян. акад." ; уклад.: Н. В. Романченко, Т. В. Кожемякіна, К. В. Пічик. – Київ : НаУКМА, 2018. - 302 с.
7. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. / С. М. Рогач [та ін.]. – Київ : Компринт, 2018. – 391 с.
8. Економіка підприємства [Текст] : підручник / [Н. В. Якименко-Терещенко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Н. В. Якименко-Терещенко ; Харків. торг.-екон. ін-т Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – Харків : Вид-во Іванченко І. С., 2018. – 451 с.
9. Михайлов С. І. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. для студентів ВНЗ / С. І. Михайлов, Л. М. Степасюк, С. В. Городенко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компринт, 2018. – 417 с.
10. Трегубов О. С. Економіка підприємства [Текст] : навч. посіб. [для студентів ВНЗ] / О. С. Трегубов [та ін.] ; за заг. ред. Трегубова О. С.; Донец. нац. ун-т ім. Василя Стуса. – Вінниця : ТВОРИ, 2019. – 228 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003, № 436-IV із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15> (дата звернення: 19.06. 2020).
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 19.06. 2020).

3. Цивільний кодекс від 16.01.2003 р. № 435-IV із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=435-15> (дата звернення: 19.06. 2020).

Наочні матеріали

4. Методичні рекомендації для проведення практичних занять з дисципліни «Економіка підприємства» / уклад. О. І. Ємець. 2-ге вид., стер – Івано-Франківськ.: ЛПК, 2019. – 56 с.

5. Словник термінів і понять з дисципліни «Економіка підприємства» / уклад. О. І. Ємець. 2-ге вид., стер – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2019. – 32 с.

Наукові публікації

1. Liudmyla M. Akimova, Iryna F. Litvinova, Hanna O. Ilchenko, Alina L. Pomazaponomarenko and Olha I. Yemets, The Negative Impact of Corruption on the Economic Security of States. *International Journal of Management*, 11 (5), 2020, pp. 1058-1071. <http://www.iaeme.com/IJM/issues.asp?JType=IJM&VType=11&IType=5>. Видання індексується та реформується в зарубіжних базах даних: SCOPUS.

2. Ємець О. І. Управління інвестиційною діяльністю в умовах децентралізації // О.І.Ємець // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. Науковий збірник. Випуск 15. – Т.1. – Івано-Франківськ: Плай, 2019. – С. 58-68.

3. Ємець О.І. Концептуальні підходи до організації розвитку інвестиційної діяльності підприємств на засадах парадигми економічної безпеки / О.І.Ємець // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – Збірник наукових праць – № 875 Серія: менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: Видавництво Львівської політехніки. – 2017. – С. 215-222.

4. Ємець О.І. Вплив економічної безпеки на процес управління інвестиційною діяльністю підприємств регіону / О.І. Ємець, В.М. Бабінець // Соціально-економічний розвиток регіону: сучасні реалії та перспективи: монографія / за ред. Н.І.Пилипів, В.В.Стефінін. – Івано-Франківськ: Видавець МПП «ГАЛЯ», 2017. – С. 22-34.

5. Ємець О.І., Заздра Л.Б. Управління товарним асортиментом підприємства у сучасному бізнес-середовищі. // Вісник Прикарпатського університету. Економіка. Вип. XV. 2020. С. 53-58.

Хрестоматії

1. Турило А. А. Удосконалення теоретико-методичних засад відносно системності і цілеполягання в процесах дослідження і оцінки ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс] / А. А. Турило // Економічний форум. - 2015. - № 1. - С. 178-188. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecfor_2015_1_31

2. Микитенко А. М. Формування системи управління власним капіталом підприємства [Електронний ресурс] / А. М. Микитенко // Наукові праці Національного університету харчових технологій. - 2015. - Т. 21, № 1. - С. 93-101. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnukht_2015_21_1_14

3. Гринько Т. В. Концептуалізація моделей управління змінами на підприємствах в сучасних умовах мінливого середовища [Електронний ресурс] / Т. В. Гринько, Т. З. Гвініашвілі // Технологический аудит и резервы производства. - 2015. - № 1(5). - С. 34-40. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_1\(5\)_6](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tatrv_2015_1(5)_6)

4. Свидло Г. І. Визначення методів управління витратами підприємства на базі різних підходів [Електронний ресурс] / Г. І. Свидло // Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка. - 2015. - Вип. 750. - С. 63-66. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2015_750_14

5. Зінченко О. А. Удосконалення підходів до управління економічною безпекою промислового підприємства шляхом підвищення якості рекрутингу та розвитку персоналу [Електронний ресурс] / О. А. Зінченко, Д. С. Зінченко // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. - 2016. - Вип. 14. - С. 124-130. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpaiv_2016_14_19